植 物 分 类 学 报 31(2): 184—187 (1993)
Acta Phytotaxonomica Sinica

中国党参属二新种

王峥涛　徐国钧
(中国药科大学，南京 210009)

TWO NEW SPECIES OF *CODONOPSIS* FROM CHINA

WANG ZHENG-TAO　　XU GUO-JUN
(*China Pharmaceutical University*, *Nanjing* 2100009)

Abstract　Two new species of Codonopsis, namely *C. parvitubulosa* Z. T. Wang et G. J. Xu and *C. retroserrata* Z. T. Wang et G. J. Xu are described

Key words　Campanulaceae; *Codonopsis*; *C. parvitubulosa*; *C. retroserrata*

关键词　桔梗科；党参属；小管花党参；倒齿党参

小管花党参　新种　图 1

Codonopsis microtubulosa Z. T. Wang et G. J. Xu, sp. nov.

A *C. pilosula* (Franch.) Nannf. planta folioque parviore, flore parvo, tubuloso-campanulato, dilute purpureo differt.

Radix conioidea, dilute ramosa, 10—20 cm longa, 1—1.3cm diam., supra medium minute dense annulata. Caulis serpens, 70—130 cm longus, 1—2 mm diam., ramosus. Folia caulis alternata, folia ramuli opposita, petiolis 1—2.3 cm longis, dense villosis; folia late ovata vel anguste ovata, 1.2—3cm longa, 0.6—2.2cm lata, apice acuminata vel obtusa, basi cordata vel truncata, margine serrulata, utrinque dense pubescentes. Flos apice caulis solitarius; calyx ad medium ovarii adnatus, tubo hemisphaerico, pubenscens, lobis late lanceolatis, 0.7—1.1cm longis, 3—6mm latis, apice acuminatis, subintegris, utrinque pubencentibus; corolla dilute tubuloso-campanulata, 1—1.5 longa, 5-lobata, tubo 4—6 mm diam., ore 8—11 mm diam., lobis triangulatis, leviter involutis, lilacinis, dilute cum roseolos, glabris; stamina glabra, filamentis 3.5—4mm longis, antheris 3—4mm longis. Fructus ignutus.

Sichuan (四川): Nanping (南坪), 2500 m alt., 1986.07.23, Wang Zheng-tao et Yü Bo-yang (王峥涛，余伯阳) 867206 (holotype, CPU, Isotype, PE).

1990. 08. 30 收稿。

图 1　小管花党参　1. 植株；2. 花展开；3. 叶背面(胡永夷 绘)

Fig. 1 *Codonopsis parvitubulosa* 1. plant; 2. flower dissected; 3. leaf (lower surfase)

茎基具多数瘤状茎痕。根圆锥状，略有分枝，长10—20cm，直径1—1.3cm，表面灰棕色，中部以上有细密环纹，栓皮常呈鳞片状。茎蔓生，长70—130cm，直径1—2mm，有分枝。叶在主茎上互生，小枝上对生；叶柄长1—2.3cm，密被长柔毛；叶片宽卵形至狭卵形，长1.2—3cm，宽0.6—2.2cm，顶端渐尖或钝，基部心形或截形，边缘具浅锯齿，两面密被短柔毛。花单生茎顶；花萼贴生至子房中部，筒部半球状，被短柔毛，裂片宽披针形，长0.7—1.1cm，宽3—6mm，顶端渐尖，近全缘，两面被短柔毛；花冠略管状钟形，长1—1.5cm，具五浅裂，筒部直径4—6mm. 口部直径8—11mm，裂片三角形，微内卷，浅蓝紫色，略带粉红色，无毛；雄蕊无毛，花丝长3.5—4mm，花药长3—4mm。花期7—8月，果未见。

本种与党参 *C. pilosula* (Franch.) Nannf. 的区别为植株、叶均较小；花小，管状钟形，淡紫色。

倒齿党参 新种 图2

Codonopsis retroserrata Z. T. Wang et G. J. Xu

Haec species affinis *C. convolvulaceae* var. *hirsutae* (Hand. -Mazz.) Nannf. a qua differt planta fere glabra; laminis foliolum subcoriaceis, margine retroserratis, rare ciliatis, nervis reticulatis, conspicuis, badiis.

Planta fere tota glabra. Radix subglobosa vel breviter conoidea, 2—3 cm longa, 1.5—2.2 cm diam. Caulis volubilis simplex, 70—140 cm altus, basi tenuis, superne sensim crassus ad 2 mm diam., flavovirens, dilute purpurellus. Folia alternata, prope sessilia vel breviter petiolata; folia subcoriacea, ovata, vel ovato-lanceolata, 2.5—4 cm longa, 1—3 cm lata, apice acuta, basi subcordata, margine, retroserrata, rare ciliata, nervis reticu latis, conspicuis. Flores 1—3, terminales vel laterales, pedicellis 5—30 cm longis; eis lateralibuses saepe bracteolis 1-jugis linearibus ornatis; calyx ad apicem ovarii adnatus, tubo turbinatis, 5—7 mm longo, 6—7 mm diam., lobis lanceolatis 1—1.2 cm longis, 4—5 mm latis; corolla radiosa, lobis ellipticis, 25—27 mm longis, 13—15 mm latis; glostinis, apice obtusis. Pollines purpurea. Fructus ignotus.

Sichuan (四川): Yanyuan (盐源), 2400 m alt., 1986. 09. 05, Wang Zheng-tao (王峥涛) 869382 (holotype, CPU, Isotype, PE); the same locality, Wang Zheng-tao 869367.

根近球状或短圆锥状，直径1.5—2.2cm，长2—3 cm，表面灰黄色。全株无毛。茎缠绕，不分枝，长70—140cm，基部纤细，向上渐粗，可达2mm，黄绿色，略带紫色。叶互生，无柄或具短柄；叶片近革质，卵形至卵状披针形，长2.5—4cm，宽1—3cm，顶端锐尖，基部微心形，边缘具倒锯齿，疏具缘毛，网脉明显，棕褐色。花1—3，顶生或侧生，花梗长5—30cm，侧生者花下常具一对线状小苞片；花萼贴生至子房顶端，筒部圆锥状，长5—7mm，直径5—7mm，裂片披针形，长1—2cm，宽4—5mm；花冠辐射状，裂片椭圆形，长2.5—2.7cm，宽1.3—1.5cm，淡蓝色，先端钝；花粉紫红色。花期7—9月，果未见。

图 2　倒齿党参（胡永夷　绘）

Fig. 2　*Codonopsis retroserrata*

本种与毛叶鸡蛋参 *C. convolvulacea* var. *hirsuta* (Hand.-Mazz.) Nannf. 较近似，区别在于本种全株几无毛；叶片近革质，边缘具倒锯齿，疏具缘毛，网脉明显，棕褐色。